

Chan Koonchung

De vette jaren

Vertaald door Yves Menheere



SIGNATUUR

2011

De nabije toekomst

Een eerste oude bekende

We missen een maand. Wat ik bedoel is: er is een hele maand verdwenen, weg, kwijt. Normaal volgt februari op januari, maart op februari, april op maart. Nu is het alsof na januari maart kwam of april na februari. We hebben een maand overgeslagen, als je begrijpt wat ik bedoel.

‘Laat toch zitten,’ had ik tegen Fang Caodi* gezegd. ‘Niet naar gaan zoeken. Het leven is al kort genoeg; geniet er toch van.’

Ik zou Fang Caodi nooit kunnen veranderen. Toch, als je echt op zoek zou willen gaan naar een verloren maand, dan is Fang Caodi de juiste man. Hij is in zijn leven vast wel meer maanden kwijt geweest, maanden die voor hem simpelweg niet meer bestaan. Hij dook op de meest vreemde momenten op de raarste plekken op, om voor jaren te verdwijnen en uiteindelijk, op het moment dat je dat het minst verwachtte, altijd weer terug te keren. Misschien dat zulke mensen ook wel heel geschikt zijn voor misplaatste dingen als het vinden van een zoekgeraakte maand.

Mij was het namelijk niet opgevallen dat er een maand verdwenen was. En toen iemand me kwam vertellen dat dit wel het geval was, nam ik dat dan ook niet zomaar aan. Ik volgde dagelijks het nieuws in kranten en op internet; ’s avonds keek ik naar CCTV en Phoenix tv. Ik ging om met ontwikkelde mensen. Weinig belangrijke dingen zouden mij ontgaan. Ik was zeker van mijzelf; vertrouwde op mijn verstand, mijn gevoel en op mijn onafhankelijke beoordelingsvermogen.

Op de achtste dag na Chinees Nieuwjaar was ik ’s middags van mijn huis in Geluksdorp Nummer Twee op weg naar de Starbucks bij het Pacific Century Place. Opeens hield een tegemoetkomende jogger voor mijn neus stil. Hijgend zei hij: ‘Meester Chen, meester Chen! We missen een maand! Vandaag is het twee jaar geleden!’

* Chinese familienamen komen voor de roepnaam; de familienaam van Fang Caodi is Fang, zijn roepnaam is Caodi.

De man droeg een onopvallende baseballpet. Ik had geen idee wie het was.

‘Ik ben het, Fang Caodi ...’ zei hij en hij deed zijn pet af. Zijn kale kruin werd zichtbaar. Aan de achterkant had hij zijn haren bijeengebonden met een elastiekje.

Nu herkende ik hem. ‘Hé, Fang Caodi! Waarom noem je me opeens meester Chen?’

Weer herhaalde hij die ene zin, alsof het echt belangrijk voor hem was: ‘We missen een maand, meester Chen, wat nu? Wat nu, meester Chen?’

‘We hebben elkaar wel langer dan een maand niet gezien,’ zei ik.

‘Inderdaad, meester Chen, inderdaad. Maar we missen een maand! U hebt het vast ook gemerkt! Het is verschrikkelijk! Wat moeten we doen?’

Ik herinnerde me weer hoe vermoeiend het was om met Fang Caodi te praten. ‘Sinds wanneer ben je weer terug in Beijing?’

Hij nieste.

‘Pas maar op dat je geen kouvat,’ zei ik terwijl ik hem mijn visitekaartje gaf. ‘Het is buiten koud, blijf toch lekker binnen. Waarom spreken we niet een keer af? Hier heb je mijn telefoonnummer en mijn e-mailadres.’

Hij deed zijn pet weer op. ‘Wanneer het u maar uitkomt, zegt u maar wanneer het u uitkomt, dan gaan we samen op zoek.’ Ik keek hem na terwijl hij weer wegrende, in de richting van de buitenlandse ambassades bij Dongzhimen. Toen pas viel me op dat hij niet aan het joggen was maar dat hij, blijkbaar met grote haast, ergens naartoe op weg was.

Een tweede oude bekende

Een paar dagen later ging ik naar boekhandel Sanlian aan de Oostelijke Museumstraat. Daar werd op de eerste verdieping de nieuwjaarsborrel van het tijdschrift *Lezen* gehouden, een jaarlijks terugkerend evenement. Begin jaren negentig was ik er een paar keer geweest en sinds ik in 2004 terug naar Beijing was verhuisd, kwam ik er zo om het jaar opdagen. Zo kon ik wat bijpraten met schrijvers en redacteurs die ik nog van vroeger kende en aan iedereen in het wereldje laten zien dat ik nog steeds bestond. Voor de huidige redactie of iedereen die nu voor *Lezen* schreef, deed ik geen moei-

te. Ik kende hen niet en blijkbaar hadden zij er ook geen behoefte aan om mij te leren kennen.

De sfeer op de borrel was anders dan vroeger. Iedereen leek zo uitgelaten. Het is me opgevallen dat ik de laatste twee jaar zelf ook vaak heel opgewonden ben, zonder dat ik precies weet waarom, maar het verbaasde me om iedereen op de borrel die dag zo te zien. In hun werk hebben ze misschien allemaal hun hartstochtelijke kant, maar in het contact met anderen zijn ze bij *Lezen* vaak toch iets gereserveerder. Het leek echt alsof ze die dag allemaal flink aan de sterkedrank waren geweest, zo high waren ze.

De oude en eerbiedwaardige oprichter van *Lezen*, Zhuang Zhi-zhong, was al jaren niet meer op de nieuwjaarsborrel geweest, maar zelfs hij was er, in zijn rolstoel. Hij straalde, hij leek wel aan een nieuw leven begonnen. Ik had hem gedag willen zeggen, maar er stonden telkens zoveel mensen om hem heen dat ik er maar van afzag. Het was sowieso een klein wonder hoeveel mensen er waren: alle partijsecretarissen, directeurs, redactieleden en grote namen uit het verleden waren present. In al die jaren dat ik met Sanlian en *Lezen* te maken heb gehad, had ik nog nooit zoiets meegemaakt. Ik was echt verrast; ik ben altijd erg cynisch geweest en had me nooit kunnen voorstellen dat er instellingen bestonden waar alles zo in harmonie was. In China niet, en al helemaal niet bij een staatsbedrijf, ook al was dit dan een bedrijf uit de culturele sector.

Die dag kwamen de redacteurs en schrijvers die ik kende me allemaal enthousiast begroeten. Maar telkens als ik een praatje probeerde te maken, hadden ze al geen aandacht meer voor mij en waren ze alweer enthousiast op weg naar de volgende. Zo gaat het natuurlijk op elke borrel, zeker als het verder niet om jou draait. Toch nam ik na een paar van zulke gesprekken langzaam een andere houding aan. Langzaam werd ik weer die buitenstaander die ik de laatste jaren eigenlijk altijd ben geweest. Maar, echt waar, ik bleef het een ontroerend gezicht vinden: al die verschillende, beroemde intellectuelen hier in harmonie bij elkaar, allemaal zo oprecht blij en enthousiast. Het tijdperk van vrede op aarde was daadwerkelijk aangebroken.

Hoewel ik me nog steeds uitstekend voelde, zei een vreemd gevoel me dat ik beter weg kon gaan. Ik verliet de zaal waar de borrel gehouden werd en besloot nog even een kijkje te nemen in de boekhandel. Op de eerste verdieping wierp ik een blik op enkele

kunstboeken, daarna daalde ik af naar de begane grond om te kijken of er tussen de bestsellers, managementboeken of reisgidsen nog iets nieuws stond. Het was die dag erg druk in de boekwinkel. Wat goed dat er nog zoveel mensen zijn die lezen, dacht ik, China is echt een land van lezers.

De trap naar de kelder zat aan beide kanten vol met studenten en andere jongeren die geconcentreerd zaten te lezen. Het was alsof ze me de weg naar de kelder wilden versperren. Blij van al dit enthousiasme stapte ik voorzichtig om hen heen. De afdelingen met literatuur, geschiedenis, filosofie en politiek in de kelder vormen altijd mijn belangrijkste doel als ik bij Sanlian kom. Het feit dat al die boeken hier zo open en eerbiedig kunnen worden uitgestald, is een van de redenen dat ik graag in Beijing woon. Een stad waar literatuur en boeken over geschiedenis, filosofie en politiek worden gelezen is toch zeker een geweldige stad?

Maar de kelder was die dag erg leeg, uitgestorven zelfs. Het vreemde was dat ik, eenmaal in de kelder, opeens ook geen zin meer had om uitgebreid rond te kijken. Ik wilde alleen nog snel het boek waar ik naar op zoek was pakken en afrekenen. Ik kon me alleen niet meer herinneren welk boek dat ook alweer was. Ik liep door de kelder, in de hoop dat het me misschien te binnen zou schieten als ik het zou zien. Toen ik langs de afdeling met filosofie naar de afdelingen met politiek en geschiedenis liep, begon ik me opeens niet lekker te voelen. Zou het aan de lucht liggen?

Snel vertrok ik uit de kelder. Terwijl ik naar boven ging en mijn best deed om niet tegen de jongeren aan beide kanten van de trap op te botsen, trok er opeens iemand aan mijn broekspijp. Verbaasd keek ik om. Een niet al te jonge vrouw staarde me aan, de ogen wijd open.

‘Lao Chen!’ zei ze, terwijl ze haar blik op mij gericht hield.

‘Xiao Xi!’* In die jaren dat ik haar niet had gezien, leek ze een stuk ouder geworden. Ik schrok ervan. Ze had ook een hoop grijze haren gekregen.

‘Toen je net naar beneden ging, dacht ik al, dat moet Lao Chen

* ‘Lao’ en ‘Xiao’ zijn geen familienamen maar termen die voor een familienaam of (onderdeel van) de eigennaam kunnen worden geplaatst en letterlijk ‘oud’ en ‘klein’ (of ‘jong’) betekenen. De familienaam van Lao Chen is dus Chen; letterlijk betekent Lao Chen ‘oude Chen’; Wei Xihong wordt in het boek Xiao Xi, ‘kleine Xi’ genoemd.

zijn!’ Het klonk alsof het heel wat voor haar betekende dat ze me tegen het lijf liep.

‘Ben je niet naar de borrel van *Lezen* gegaan?’ vroeg ik.

‘Nee ... Ik zag pas dat die vandaag was toen ik hier aankwam. Heb je even tijd?’ Het leek wel alsof haar leven van mijn antwoord afhing.

‘Ja hoor. Ik trakteer wel op een kop koffie.’

Het duurde even voor ze antwoordde. ‘Laten we praten terwijl we lopen.’ Toen pas liet ze mijn broekspijp los.

Eenmaal buiten begon ze in de richting van het museum te lopen. Ik liep naast haar, wachtend tot ze iets zou zeggen, maar ze bleef stil.

‘Gaat alles goed met zuster Song?’ vroeg ik maar.

‘Prima.’

‘Ze zal intussen ook wel in de tachtig zijn?’

‘Ja.’

‘En alles goed met je zoon?’

‘Ja.’

‘Hoe oud is hij nu?’

‘In de twintig.’

‘Zo oud al?’

‘Ja.’

‘Studeert hij nog? Of werkt hij al?’

‘Hij studeert nog. Laten we het niet over hem hebben.’

Ik was verbaasd; ik kon me nog goed herinneren hoeveel ze vroeger om haar kind gaf. ‘Zullen we anders in het Prime Hotel een kop koffie drinken?’ vroeg ik.

‘Het is hier prima.’ We liepen het parkje naast het museum in, toen ze opeens stilhield. ‘Lao Chen, voel jij het?’ vroeg ze. In alle ernst wachtte ze op een antwoord.

Ik begreep dat ‘Wat zou ik moeten voelen?’ niet het juiste antwoord op deze vraag was, maar had geen idee wat dan wel. Ze was me aan het testen. Als ik het verkeerde antwoord zou geven, zou ze me niet vertellen wat ze op haar hart had. Als schrijver luister ik over het algemeen altijd graag naar wat andere mensen op het hart hebben; als man wilde ik bijzonder graag weten wat zij op haar hart had.

‘Nou ...’ begon ik, moeizaam kijkend.

‘Het is moeilijk onder woorden te brengen, of niet?’ vroeg ze.

Moeizaam knikte ik. Het gebeurt me wel vaker dat iemand me naar mijn gevoelens vraagt bij een kunstwerk of muziekstuk waar ik helemaal geen gevoelens bij heb. Vervelend, maar het is me al zo vaak overkomen dat ik er bedreven in ben geraakt om met wat nietszeggende woorden net te doen alsof ik antwoord geef.

‘Ik wist het!’ zei ze. ‘Toen ik je net in de boekhandel de trap af zag gaan, dacht ik al, Lao Chen, die zal me begrijpen. Ik ben op de trap gaan zitten wachten tot je terugkwam.’

In Xiao Xi’s ogen was ik vast een wijze, ervaren man. Het beviel me wel als andere mensen een dergelijk beeld van me hadden.

Ik wees naar een bankje en vroeg: ‘Zullen we anders even gaan zitten?’

Dit was het juiste voorstel. Toen ze zat, ontspande ze. Ze sloot haar ogen en zuchtte. ‘Eindelijk.’

Xiao Xi was het type vrouw waar ik vroeger altijd van hield. Haar figuur was in al die jaren niet veranderd, maar door een gebrek aan verzorging waren er rimpels op haar gezicht verschenen. Ze had haar haren, die grijs begonnen te worden, niet geverfd. Ze leek nog somberder dan vroeger.

Het leek alsof ze helemaal tot rust kwam. Terwijl ik naar haar keek, begon mijn hart even sneller te kloppen. Ze was nog altijd mijn type vrouw. Ik hield van sombere vrouwen.

Met haar ogen nog steeds dicht zei ze: ‘Er is niemand meer met wie ik kan praten. Ik heb echt het gevoel dat er steeds minder mensen zijn zoals wij, zo weinig dat het niet meer waard is om te leven.’

‘Doe niet zo stom,’ zei ik. ‘Iedereen is tegenwoordig toch eenzaam. En hoe eenzaam je ook bent, je moet toch door.’

Dat klonk wel erg afgezaagd. Zonder verder op me te letten, vervolgde ze: ‘Niemand die het zich herinnert, behalve ik. Niemand die erover praat, behalve ik. Ben ik soms gek geworden? Er zijn geen sporen, er is geen bewijs en er is niemand die zich er druk om maakt.’

Ik hield van haar hoofdstedelijk accent.

‘Zeg dan zelf. We zijn toch oude vrienden? Waarom hebben we elkaar dan zo lang niet gezien? Waarom?’ Ze had haar ogen nog steeds niet geopend.

‘Ik dacht dat je in het buitenland zat.’

‘Welnee!’

‘Ook goed. Zoals iedereen nu zegt: het is nergens zo goed als in China.’

Ze opende haar ogen en staarde me aan. Ik wist niet goed waarom en trok snel een zo neutraal mogelijk gezicht. Ze glimlachte. ‘En jij kunt er zelfs nog om lachen.’ Dat was zeker niet mijn bedoeling geweest, maar snel paste ik me aan en lachte mee.

‘Ik dacht even dat ik mijn zoon hoorde.’

‘Je zei net al dat je niet over je zoon wilde praten. Is er iets gebeurd?’

Op een vreemde toon zei ze: ‘Met hem gaat het goed, hoor. Hij studeert rechten aan de Universiteit van Beijing en is lid van de Partij.’

Niet helemaal zeker hoe ik het beste kon reageren zei ik maar: ‘O, mooi. Dan kan hij later vast makkelijk werk vinden!’

‘Hij wil bij het CPD werken.’

Bij het Centrale Propaganda Departement? Ik had haar zeker verkeerd begrepen. Ze bedoelde vast het Centrale Petroleum Departement of de Chinese Centrale Bank of iets in die trant.

‘Bij het Propaganda Departement?’

Xiao Xi knikte.

‘Houden die dan toelatingsexamens?’ vroeg ik.

‘Hij zegt dat het zijn roeping is. Hij is vastbesloten. Het is verschrikkelijk, er valt niet met hem te praten. Als je hem zou zien, zou je begrijpen wat ik bedoel.’

Ik zat te genieten. Terwijl ik naast Xiao Xi zat, werd ik bevangen door een gevoel van gelukzaligheid. Het was een stralende voorjaarsmiddag. Om me heen kijkend, zag ik een paar oudere dames en heren die ook naar het park waren gekomen om van de zon te genieten. Verderop zaten twee mannen te roken. Ze staken de ene na de andere sigaret op. Ik lees graag detectiveromans en heb er zelfs ooit een geschreven. De scène die zich voor mij afspeelde, bood een hoop ruimte om te fantaseren: hier werd misschien wel iemand geschaduwd. Niet dat ik als van het leven genietende bestsellerauteur de moeite van het schaduwen waard ben, natuurlijk. In China zie je overal mensen roken; dat is verder niets bijzonders.

Ondertussen was Xiao Xi nog steeds haar hart aan het luchten. ‘Ligt het soms aan mij? Zoek ik het zelf op? Misschien gaat het me verder ook niet aan, maar ik kan toch niet blijven doen alsof er niets gebeurd is? Hoe kunnen mensen zeggen dat alles nu eenmaal verandert? Ik begrijp het echt niet. Ik kan er niet meer tegen.’

Wat zou Xiao Xi toch zo dwarszitten, vroeg ik me af. Had het iets met haar zoon te maken? Waren het de naweën van haar nachtmerrieachtige verleden?

Ze keek me aan en vervolgde: 'Een tijdje terug was ik in een zaak in Lanqiyang. Ik had een afspraak met een Taiwanees, zoals jij. Hij praatte alsof hij overal verstand van had, over astrologie, feng shui en geneeskunde en over de aandelenmarkt en de internationale politiek. Hij bleef maar doorgaan; op alles had hij een antwoord. Hij begon me echt de keel uit te hangen. Toen hij iets over de regering zei en ik hem even tegensprak, begon hij me ook nog eens de les te lezen. Hij zei dat ik verwend was, dat ik niet wist wat dankbaarheid betekende. Ik werd razend; ik had hem wel een klap willen geven. Het was echt vreselijk.'

'Niet alle Taiwanezen zijn zo.' Ik voelde even de behoefte om het voor die Taiwanees 'zoals ik' op te nemen. 'En toen?' Ik was toch nieuwsgierig naar de afloop.

Ze begon te lachen. 'Hij ging helemaal op in zijn preek, maar had niet door dat hij langzaam op de rand van zijn stoel was gaan zitten. Intussen was de jongen aan de tafel naast ons opgestaan om af te rekenen. Hij was groot en breed. Toen hij langsliep, botste hij expres tegen de stoel van die Taiwanees, zodat die op de grond viel.'

'Een jongen?'

'Gewoon een jonge gast.'

'Zei hij nog iets?'

'Wat had hij moeten zeggen? Hij ging gewoon weg. Maar blij dat ik was!'

'Kende je hem?'

'Nee. Maar ik had graag kennis met hem gemaakt.'

'Geweld is toch ook niet goed.' Begon ik nu zelfs al jaloers te worden?

'Ik vind van wel. Ik wil de hele dag door wel mensen op hun gezicht slaan.'

Xiao Xi was in haar leven te vaak met geweld geconfronteerd. Dat kon niet zonder gevolgen zijn gebleven. Ik herinnerde me dat dit een van de redenen was dat ik vroeger altijd wat voorzichtig met haar was. 'En die Taiwanees?'

'Die stond weer op. Hij was woedend. Hij wilde gaan schelden, maar die ander was al weg. "Stelletje barbaren!" riep hij toen maar. Zie je wel dat jullie Taiwanezen nog steeds op ons neerkijken.'

‘Tegenwoordig toch niet meer?’ Vroeger keek iedereen in Hongkong, Taiwan of op het vasteland op de ander neer, maar dat was nu toch wel anders.

‘En die afspraak liep zeker op niets uit?’

‘Meneer zocht wat jongers.’

Vrouwen zouden hun haar ook moeten verven, dacht ik bij mezelf. ‘Hoe gaat het verder met je?’

Ze fronste haar wenkbrauwen en trok wat met haar mond. In het zonlicht werden nog meer rimpels zichtbaar. ‘Verder gaat het wel. Maar iedereen met wie ik omga, is veranderd. Ik heb het er echt moeilijk mee, al voel ik me weer wat beter nu ik even met jou heb gepraat. Ik had al zo lang niet meer met iemand gepraat ...’

Opeens viel ze stil. Afwezig staaarde ze voor zich uit. Ik volgde haar blik. Keek ze naar de schaduwen van de kale takken in de ondergaande zon? Of was ze afgeleid door iets wat opeens in haar opkwam? Een ogenblik later leek ze er weer bij. ‘Hé, ik moet gaan, anders is het straks spitsuur.’

Ik gaf haar mijn visitekaartje. ‘Laten we een keer gaan eten, met je moeder en je zoon.’

‘We kijken wel,’ zei ze zacht. Ze stond op. ‘Ik ben weg,’ zei ze en ze vertrok.

Ze liep met snelle pas weg. Ongegeneerd keek ik haar na. Van de achterkant zag ze er nog steeds goed uit. Ze had het figuur en de loop van een jonge vrouw. Ze liep naar de zuidelijke uitgang. Ontspannen liep ik naar de oostelijke uitgang, toen ik opeens aan de twee rokende mannen moest denken. Ik draaide me om en zag dat zij ook naar de zuidelijke uitgang waren gelopen. Xiao Xi ging naar rechts, in de richting van het museum. Na een paar tellen sloegen de twee mannen ook rechts af.

De gouden jaren van Sanlitun

Ik had geen zin om meteen naar huis te gaan en nam een taxi naar de Starbucks in Sanlitun Village. Sinds de Want Want-groep Starbucks heeft overgenomen, is een aantal typisch Chinese drankjes aan een wereldwijde opmars begonnen. Een ervan is de Lychee Oolong latte die ik aan het drinken was. Schijnbaar heeft Want Want Starbucks samen met de EAL Investeringsmaatschappij, die zich speciaal richt op Europa, Afrika en Latijns-Amerika, zelfs fili-

alen geopend in het Midden-Oosten en in Afrika, in steden als Bagdad, Beiroet, Kabul, Khartoem en Dar es Salaam. In de toekomst zal er overal waar Chinezen zijn ook een Starbucks Want Want verschijnen. Met de zaken volgt de cultuur. *Soft power* in de praktijk.

Het was een goed idee geweest om hier te komen. Ik vrolijkte ervan op; het gelukkige gevoel dat ik de laatste tijd zo vaak had kwam ook weer terug. Op straat was het gezellig druk. Overal zag je hip geklede jongeren, toeristen en andere buitenlanders. Beijing was echt een wereldstad geworden! En iedereen consumeerde erop los, goed voor de binnenlandse vraag en voor de hele maatschappij.

Een paar maanden geleden belde een vriendin die aan de Chinese Academie voor Sociale Wetenschappen werkt me op. Ze doet onderzoek naar de rurale cultuur. Haar nichtje uit Lanzhou zou in de wintervakantie bij haar in Beijing komen logeren. Op de vraag wat ze wilde doen, had haar nichtje geantwoord dat ze naar Y-3 wilde om kleren te kopen. Daarop had die vriendin mij gebeld om te vragen wat Y-3 was. Die geleerden ook! In plaats van dat ze het even opzocht. Y-3 is een nieuw modemerkt; een samenwerkingsverband tussen Adidas en Yohji Yamamoto uit Japan. De Y staat voor Yohji, de 3 waarschijnlijk voor de drie strepen van Adidas. Y-3 is in China razend populair; China is hun belangrijkste markt. Hun *flagship store* hier in Beijing bevindt zich precies tegenover de Starbucks Want Want waar ik zat. Tijdens de Olympische Spelen van 2008 zaten ze nog in de vier verdiepingen hoge Adidas-winkel, daar hadden ze op de derde verdieping een derde van het oppervlak. Nu is de hele verdieping van Y-3. Adidas heeft zelf ook niet stilgezeten in de Village; zij zitten tegenwoordig ook in de winkel van Nike. Dit alles is gebeurd nadat Adidas met Li Ning gefuseerd is.

Eigenlijk is het allemaal te danken aan het nieuwe beleid van de Chinese regering. Elk bedrijf dat de Chinese markt op wil, moet voor minstens 25 procent uit Chinees kapitaal bestaan. Is meer dan 50 procent in Chinese handen, dan zijn er nog gunstigere regelingen. Ook om een notering op de beurs van Shanghai te krijgen zijn er nu speciale eisen, de details ervan zijn me ontschoten. Buitenlandse bedrijven die niet aan die voorwaarden voldoen, moeten een ontheffing van het ministerie van Handel krijgen; wie geen ontheffing krijgt, wordt gedwongen de Chinese markt met zijn 1,35 miljard mensen te verlaten.

Mensen zoals ik, die meer dan de helft van hun leven in Hongkong of Taiwan hebben gewoond, zijn er lang van overtuigd geweest dat een land zich alleen maar kon ontwikkelen als het zich op de export richtte. De bevolking zou zuinig aan moeten doen en langzaam zijn rijkdom bij elkaar moeten sparen. Nu pas beginnen we in te zien hoe belangrijk de binnenlandse vraag en consumptie eigenlijk zijn. Het was misschien niet genoeg om de wereld te redden, maar dat Chinezen bereid waren om geld uit te geven, was voor China de oplossing.

Natuurlijk ben ik niet blind voor de vele problemen die China nog heeft. Maar het gaat wel de goede kant op. De ontwikkelde, kapitalistische landen, Amerika voorop, hebben zichzelf naar de afgrond gebracht. Na de kredietcrisis in 2008 is het een paar jaar goed gegaan, tot ze uiteindelijk in een lange periode van stagnatie en inflatie terechtkwamen. Ze trokken de rest van de wereld mee in hun val; nog steeds heeft geen enkel land uit het dal weten te kruipen. Alleen China heeft aan de malaise weten te ontsnappen. Waar andere landen gedwongen werden om een stap terug te doen, maakte China juist een sprong vooruit. Als door een wonder bleef de economie draaien. De opgedroogde vraag uit het buitenland is sindsdien vervangen door de stijgende binnenlandse consumptie; buitenlandse investeringen hebben plaatsgemaakt voor Chinees kapitaal. De voorspelling is dat de groei dit jaar voor het derde jaar op rij 15 procent zal bedragen. Hier worden niet alleen de spelregels van de internationale economie aangepast; hier wordt de complete westerse economische wetenschap herschreven. En het allerbelangrijkste is dat maatschappelijke problemen zijn uitgebleven; sterker nog, de maatschappij is steeds harmonieuzer geworden. Daar valt je de mond toch van open? Dat is toch geweldig?

Ik werd er gewoon emotioneel van. Dat was de laatste tijd wel vaker een probleem, dat ik zo snel emotioneel werd, soms zelfs tot tranen toe. Op dat moment dacht ik weer aan Xiao Xi en hoe moeilijk ze het leek te hebben. Het maakte me echt verdrietig. Iedereen die ik kende, had het goed; alleen met haar leek het bergafwaarts te gaan. Ik haalde diep adem en bedwong mijn tranen. Ik was vroeger altijd zo onverstoorbaar, waar kwamen die tranen opeens vandaan? Een traan die ongemerkt toch uit mijn ooghoek was ontsnapt, viel in mijn half opgedronken Lychee Oolong latte. Haastig veegde ik met een servetje mijn ogen droog en verliet ik de Starbucks.

Een hoofdrolspeler voor de toekomst

Sinds de beste boekhandel van Beijing, de All Sages, gedwongen was te sluiten, kom ik nog maar zelden in het gebied rond de oostelijke poort van de Universiteit van Beijing in het Haidian-district. Een week na de nieuwjaarsborrel van *Lezen* was ik er weer eens. Het was een aangename week geweest waarin niets vervelends was gebeurd. Elke dag las ik de krant, zat ik wat op internet en keek ik naar het nieuws. En elke dag weer was ik blij dat ik in China woonde. Soms werden de emoties me even te veel en liet ik een traan. Kortom, ik was gelukkig. In eerste instantie dacht ik niet meer aan Xiao Xi. Haar huidige toestand paste gewoon niet bij mijn situatie. Maar de laatste paar nachten was ik steeds midden in de nacht opgewonden wakker geworden en telkens ging mijn laatste droom over Xiao Xi. Misschien had ik al te lang geen vrouw meer om me heen gehad. Eén keer droomde ik over Fang Caodi, maar dat was een vervelende droom, waarin ik ergens vastzat en niet vooruitkwam. Achteraf speet het me dat ik geen van beiden om een telefoonnummer had gevraagd, al hadden zij ook geen contact meer met mij gezocht – blijkbaar vonden zij mij ook niet zo belangrijk. Fang Caodi wilde ik niet echt zien, bovendien had ik geen idee hoe ik hem zou kunnen vinden. Maar ik had wel een idee waar ik Xiao Xi zou kunnen vinden en dat was de reden dat ik nu bij de oostelijke poort van de Universiteit van Beijing was.

Hier in deze buurt, in een klein gebouwtje bij wat woningen, waren Xiao Xi en haar moeder nadat ze eind jaren tachtig een ‘individuele werkeenheid’ hadden opgezet een restaurant begonnen. Het heette het Restaurant van de Vijf Smaken. Xiao Xi’s moeder werd door iedereen zuster Song genoemd. Hoewel de Guizhou-gans die zij maakte zeker enige faam genoot, kwam het toch vooral doordat Xiao Xi en haar vrienden er elke dag tot ’s avonds laat rondhingen dat het restaurant dé ontmoetingsplek voor buitenlanders en intellectuelen in dit gedeelte van het Haidian-district werd. Later gingen ze een paar jaar dicht, tot Deng Xiaoping in 1992 zijn reis naar het zuiden maakte en ze op een nieuwe locatie in de buurt weer opengingen. Als ik in die periode in Beijing was, kwam ik altijd wel een keer langs om te eten. Maar inmiddels was ik er al jaren niet meer geweest. Zou het restaurant er nog staan?

Toen ik bij de oostelijke poort aankwam, wist ik meteen dat ik

pech had. Alle oude bebouwing was afgebroken; hoe had het restaurant er nog kunnen staan? Nu behalve de All Sages ook het Restaurant van de Vijf Smaken weg was, had ik hier niets meer te zoeken. Ik besloot naar Wudaokou te wandelen om daar, bij gebrek aan beter, boeken te kijken bij boekhandel o2Sun en daarna bij De Verzegelde Tijd een kop koffie te drinken.

Dit gebied, met zijn vele podia en zaaltjes, vormde ooit het centrum van de muziekszene in het westen van Beijing. Maar de laatste jaren was ik dit wereldje uit het oog verloren; ik had geen idee of de zaaltjes er nog waren. Lopend over de Chengfuweg was ik al bijna bij Wudaokou aangekomen toen ik langs een zaak liep en het gevoel kreeg dat ik wat over het hoofd had gezien. Ik draaide me om en keek nog eens goed. Aan de buitenkant zag het er vrij apart uit. ‘De Vijf Smaken’ stond er aangegeven, maar ik kon nergens uit afleiden of het een Chinees of een westers restaurant was, of misschien wel een concertzaal. Even wist ik niet wat ik moest doen. Zou dit wat met het Restaurant van de Vijf Smaken te maken hebben? Ik besloot naar binnen te gaan en een kijkje te nemen.

Net als de buitenkant was ook de inrichting vrij apart. De stoelen en tafels leken design, maar konden nooit duur zijn geweest. Er stond een klein podium waar nauwelijks een band van vier man op zou passen. In de eetzaal was niemand, maar van achteren kwam een stem die me bekend in de oren klonk. Ik trok het gordijn opzij en riep ‘Zuster Song!’

Xiao Xi’s moeder herkende me meteen: ‘Lao Chen!’

‘Ik dacht, ik kom je eens opzoeken!’ Dat klonk nep.

‘Wat leuk om je weer te zien! Dat is lang geleden!’

Ze pakte een ongekoelde fles Yanjing-bier en trok me naar de eetzaal om te gaan zitten. ‘Goed om je te zien, Lao Chen. Ik moet nog vaak aan je denken.’

Ik schaamde me; in al die jaren dat ik weer terug in Beijing was, was ik nooit eens gedag komen zeggen. ‘Ik kwam laatst Xiao Xi tegen.’

‘Je moet met haar praten,’ zei ze, opeens fluisterend, ‘je moet haar helpen.’

‘Ik kwam haar ook maar toevallig bij boekhandel Sanlian tegen. Komt ze hier nog weleens?’ vroeg ik.

‘Nooit!’

‘Heb je haar mobiele nummer? Dan bel ik haar.’ Haar nummer, daar ging het me om.

‘Ze heeft geen mobiel.’ Met haar blik op de deur gericht, vervolgde ze: ‘Ik kan je haar e-mailadres geven. Ze zit de hele dag op internet met iedereen ruzie te maken. Haar adres verandert continu. Je moet met haar praten.’

Een e-mailadres is beter dan niets, dacht ik.

Zuster Song stond op. ‘Ik ga haar e-mailadres halen.’

‘Het heeft geen haast,’ zei ik, niet helemaal naar waarheid.

‘Ik ben bang dat ik het anders vergeet.’ Snel liep ze naar achteren.

Die zuster Song is nog altijd even behulpzaam, dacht ik.

Op dat moment kwam er een jongeman naar binnen. Hij zag eruit alsof hij het goed zou doen bij de meisjes: lang, recht, de bouw van een atleet. Mijn blik viel op zijn hoge, witte sportschoenen; hoe groot Beijing ook is, je ziet maar weinig jongens op sportschoenen. Met een zelfverzekerde blik keek hij me aan, alsof hij zich afvroeg wat ik hier uitvoerde, maar heel beleefd zei hij: ‘Goedemiddag, u bent ...’

‘Ik ben ... een vriend van zuster Song. En jij bent ...’ Xiao Xi’s zoon, wilde ik zeggen, maar om een of andere reden sprak ik de laatste woorden niet uit.

‘Dag oma,’ zei de jongen toen zuster Song weer terugkwam.

‘Ben je er weer? Dit is mijn kleinzoon. Dit is meneer Chen.’

Gespeeld verbaasd zei ik: ‘Je kleinzoon!’

‘Meneer Chen, ik ben Wei Guo.’

‘Aangenaam kennis te maken. Je ziet er goed uit.’ We schudden elkaar de hand. Ik had hem meer dan tien jaar niet gezien, bedacht ik. Xiao Xi had me inderdaad ooit gezegd dat haar zoon haar familienaam droeg, Wei.

‘Meneer Chen komt uit Taiwan. Hij is een oude klant.’ Het viel me op dat ze ‘oude klant’ gebruikte om mij voor te stellen.

‘Ik geloof niet dat ik meneer Chen al eens heb gezien,’ zei Wei Guo.

‘Jawel, in de oude zaak,’ zei zuster Song. ‘Meneer Chen is jaren weggeweest uit Beijing.’

‘Ik woon nu weer in Beijing, zuster Song,’ zei ik.

In plaats van te vragen waar in Beijing precies, vroeg Wei Guo: ‘Wat doet u voor werk?’

‘Ik ben schrijver.’

‘Wat schrijft u?’ Hij klonk iets geïnteresseerder.

‘Van alles,’ antwoordde ik. ‘Romans, commentaren ...’

‘Wat voor commentaren?’

‘Over van alles. Amusement, cultuur, media, economie ...’

‘Wat denkt u van het moderne China?’ vroeg Wei Guo.

‘Blijf vanavond toch hier eten!’ stelde zuster Song voor.

‘Ik moet nog ergens naartoe, zuster Song, een andere keer mis-
schien! Ik praat nog even met Wei Guo en dan ga ik er weer van-
door.’

‘Geen probleem,’ zei zuster Song. Ze verdween weer naar achte-
ren.

Wei Guo keek me aan. Hij had iets intimiderends, iets wat je
maar zelden zag bij mensen van zijn leeftijd.

Ik wilde begrijpen waarom Xiao Xi zei dat er niet met hem te
praten viel.

‘Het is toch zoals iedereen zegt: het is nergens zo goed als in
China,’ zei ik. Volgens Xiao Xi was dit iets wat haar zoon ook zou
zeggen.

‘U had het niet beter kunnen zeggen, inderdaad. Ji Xianlin heeft
ooit gezegd dat de eenentwintigste eeuw de eeuw van China zal
zijn. Dat is onvermijdelijk.’

‘En, wat ga jij doen in de eeuw van China?’ Ik probeerde hem uit
zijn tent te lokken.

Misschien dat iemand anders van zijn leeftijd wat terughouden-
der zou zijn, maar zo niet Wei Guo. ‘Ik studeer rechten aan de
Universiteit van Beijing. Als ik afgestudeerd ben, ga ik de toela-
tingsexamens van de overheid doen.’

‘De overheid?’

‘Het land en de Partij hebben de allerbesten nodig.’

Ik herinnerde me dat Xiao Xi het over het Propaganda Departement
had gehad. ‘En, Wei Guo, als je zou mogen kiezen, waar zou
je dan willen werken?’

‘Bij het Centrale Propaganda Departement.’

Ik had niet verwacht dat hij er zo open over zou zijn.

‘Daar kom je natuurlijk niet zomaar binnen,’ vervolgde hij,
‘maar dat is op dit moment mijn ideaal.’

‘Waarom het Propaganda Departement?’

‘Materiële welvaart is niet genoeg voor de natie. Als je het volk
bij elkaar wilt houden, speelt geestelijk welzijn een even grote rol.
De zachte hand is daarbij even belangrijk als de harde hand. In
mijn ogen is het Propaganda Departement heel belangrijk, maar ze

doen het nog niet goed genoeg. Er valt nog een hoop te verbeteren.’

‘Wat zou je willen veranderen?’

Zijn antwoord klonk haast ingestudeerd. ‘Om eens een voorbeeld te noemen, ze begrijpen nog te weinig van het internet en de mensen die het gebruiken. Ze weten ook niet wat er precies leeft onder jongeren. Ik geloof dat ik op beide punten iets kan toevoegen. Bovendien studeer ik rechten. Ik kan ervoor zorgen dat elke maatregel die ze bedenken juridisch onderbouwd is, in lijn met het beleid om het land op basis van de wet te besturen. Natuurlijk heb ik als jongere ook nog mijn onvolwassen, romantische kant. Het Propaganda Departement heeft iets romantisch.’ Eindelijk klonk hij wat minder zelfverzekerd.

‘Romantisch? Wat bedoel je?’

‘Ik had het net toch over “geestelijk welzijn”? Als schrijver moet u het met me eens zijn dat dat toch romantisch is. Het Propaganda Departement geeft richting aan het geestelijke leven van het hele volk.’

Ik had genoeg over het Propaganda Departement gehoord. Ik wees naar het podium en vroeg: ‘Hebben jullie hier weleens optredens?’

‘Elke avond wordt er wel gespeeld. Nieuwe bandjes, studenten ook. Het was mijn idee, ik heb het aan mijn oma voorgesteld. We trekken allerlei verschillende soorten jongeren. Op deze manier kan ik begrijpen wat er onder hen leeft. Je moet wel onderzoek doen, anders heb je geen recht van spreken.’

‘Maar ben je niet bang voor je reputatie?’ vroeg ik. ‘Je weet nooit wat voor volk erop afkomt.’

Waarschijnlijk vond hij me maar naïef. ‘Dan onderschat u de regering en de Partij. Die hebben alles onder controle; ze weten precies hoe alles zit.’

‘Het was leuk om je te spreken, Wei Guo,’ zei ik, ‘erg interessant ook. Maar ik moet er weer vandoor.’

‘Ik hoop dat u zich in Beijing zult vermaken,’ antwoordde hij, ‘en dat u maar veel stukken mag schrijven waarin u laat zien hoe het er in China echt aan toegaat, zodat onze broeders in Taiwan niet zomaar alles van de westerse media aannemen.’

Doe de groeten aan je oma, had ik willen zeggen, maar ze kwam al naar buiten. ‘Ga je er alweer vandoor?’

‘Ik moet nog ergens naartoe, aan de andere kant van de stad,’ zei

ik, 'ik kan maar beter wat eerder vertrekken, anders sta ik straks in de spits.'

'Kom nog een keer onze Guizhou-gans eten.' Ze stak haar hand uit.

'Dat zal ik zeker doen. Pas goed op jezelf, zuster Song.' Met beide handen schudde ik haar de hand. Ik was alert genoeg om het briefje dat ze in haar handen had, over te nemen.

Het leek alsof het zuster Song moeite kostte om me te laten gaan.

Ik was al bijna buiten toen Wei Guo me riep. 'Meneer Chen, hebt u mijn moeder onlangs nog gezien?' Hij klonk een stuk koeler.

'Nee,' loog ik spontaan.

Beleefd zei hij gedag.

Ik knikte. Ik kon het niet laten om nog een blik te werpen op het paar hagelwitte sportschoenen.

Het sterrenbeeld van Lao Chen

Dit jaar staat in het teken van mijn sterrenbeeld. Het verbaast me dan ook niet dat er allerlei vreemde dingen met me gebeuren. Het verklaart vast waarom ik zo vaak tot tranen toe ontroerd raak, of waarom ik opeens Xiao Xi en Fang Caodi zo vlak na elkaar tegenkom.

Xiao Xi en Fang Caodi vallen echt uit de toon in de huidige maatschappij. Ik ben al heel lang geen mensen zoals zij meer tegengekomen. China is natuurlijk zo groot dat je er allerlei soorten mensen hebt; toen ik halverwege de jaren tachtig voor het eerst in China kwam, kende ik zelfs heel veel mensen zoals zij. Maar de laatste jaren is dat echt veranderd. Sinds het uitbreken van de wereldwijde economische crisis en het officiële begin van China's gouden jaren zijn mensen die net als zij niet met de tijd zijn meegegaan, uit mijn wereld verdwenen.

Je kunt de mensen met wie ik omga in drie groepen verdelen.

De eerste groep wordt gevormd door de werksters die mijn huis schoonmaken. Ik neem alleen maar vrouwen aan die net hun baan zijn kwijtgeraakt, in Beijing staan ingeschreven en van wie de familie ook in Beijing woont. Omdat ik vaak afwezig ben, vind ik het veiliger om lokale mensen aan te nemen. Mijn huidige poetsvrouw hoeft het niet voor het geld te doen; ze heeft een dochter die gestudeerd heeft en voor een buitenlands bedrijf werkt. Voor haar is het

een manier om in beweging te blijven. Terwijl ze schoonmaakt, vertelt ze honderduit; over haar dochter en de vriend van haar dochter, hoeveel de dochter uitgeeft aan de kapper, dat de vriend misschien voor werk naar Shanghai moet. Ook vertelt ze me over nieuws uit Taiwan dat ze op de regionale zender van Fujian ziet. Ik hoor het allemaal aan, aan mijn bureau achter mijn computer. Soms vind ik het maar vermoeiend, maar het is ook wel goed dat ik dankzij haar op de hoogte kan blijven van wat er onder het gewone volk allemaal leeft.

Journalisten vormen de tweede groep mensen met wie ik omga. Ze zijn meestal jong, vol energie en op de hoogte van alles wat hen aangaat, waar dan ook in China. Ze weten het allemaal: wie populair is, welke clubs in zijn, waar je op vakantie geweest moet zijn, welke eindejaarsfilms je gezien moet hebben. Ze schrijven over van alles en nog wat en als ze dan een buitenlander nodig hebben voor een mening, is de kans groot dat ze mij komen opzoeken, als beroemde Taiwanese schrijver die in Beijing woont. Lekker handig, denken ze. Omdat er zoveel verschillende media in Beijing zijn, word ik elke maand wel een paar keer opgezocht. Ik ontvang ze met alle plezier; zo blijf ik op de hoogte van wat er populair is onder jongeren en wat de laatste gadgets zijn.

In de laatste groep zitten redacteurs van de uitgeverijen waar ik mee werk. Ik heb een paar boeken die hier in China best goed verkopen. Regelmatig komen er redacteurs langs die mijn werk willen uitgeven. Het probleem is dat ik de laatste jaren geen nieuwe boeken meer heb geschreven; ik kan ze alleen dingen aanbieden die ik in Taiwan geschreven heb en die hier nog niet zijn uitgegeven. Voor een paar boeken heeft dat ook echt gewerkt; daar komt binnenkort een Chinese editie van uit. Soms willen ze me voorstellen aan hun uitgever. Velen van hen ken ik al heel lang; vroeger stelden ze niets voor, nu zijn ze allemaal opeens CEO van een of andere uitgeverscombinatie. Ze hebben veel praatjes maar bijna nooit interesse in mijn boeken. Het enige waar ze over kunnen praten, is hoe hun bedrijf het op de beurs doet.

Heel af en toe kom ik, als in China woonachtige Taiwanese schrijver, weleens in aanraking met ambtenaren van het Bureau voor Perszaken, het ministerie van Cultuur, het Bureau voor Taiwanese Zaken of het departement voor het Verenigd Front. Hoe hoog of laag ze ook zijn, het is aan hun afgemeten houding en ma-

nier van praten goed te merken dat werken voor de overheid het hoogste is wat je in China kunt bereiken. Voor hen is Taiwan als een klein broertje en zolang je ze als grote broer behandelt, is alles goed.

Overigens hoop ik dat niemand er bezwaar tegen heeft dat ik mezelf als Taiwanese schrijver presenteer? Het is waar dat ik in Hongkong ben geboren en daar in Tiu Keng Leng op de basisschool heb gezeten. Pas daarna ben ik met mijn ouders naar Taiwan verhuisd. Maar ik voel me toch echt Taiwanees.

Van jongs af aan las ik graag. Op de middelbare school besloot ik dat ik schrijver wilde worden. Toen ik naar de universiteit ging, wilde ik het liefst naar de Nationale Universiteit van Taiwan om Engels te studeren, de opleiding van Pai Hsien-yung. Mijn tweede keus was Chinees aan dezelfde universiteit, de opleiding van Lin Wen-yue. Maar ik werd voor allebei de opleidingen afgewezen en uiteindelijk ging ik journalistiek studeren aan de Universiteit voor Chinese Cultuur. In mijn tweede jaar schreef ik *Een lente in Tiu Keng Leng*. Ik won er de tweede prijs mee in een korteverhalenedstrijd van het *Centrale Dagblad*, in de categorie studenten. De enige reden dat ik de tweede en niet de eerste prijs won, was dat ik aan de Universiteit voor Chinese Cultuur studeerde en niet aan de Nationale Universiteit van Taiwan.

Toen mijn woede wat gekoeld was, schreef ik in de stijl van Chen Yingzhen een novelle waarin ik de draak stak met de toenmalige regering, *Ik wil het land uit*. Ik durfde hem niet uit te laten geven, maar verspreidde hem onder mijn medestudenten. Die waren er erg over te spreken, zeker de meisjes. Toen kreeg ik bezoek van iemand van de oppositie. Ze wilden mij bij hun beweging betrekken. Dat klonk natuurlijk wel spannend en op zich had ik er ook wel oren naar, maar tegelijk durfde ik het niet goed aan. Ik was nog maar een student; mijn ouders brachten grote offers om me te laten studeren. En daarnaast moest ik ook aan mijn toekomst denken. Pas jaren later, in 1988, toen de pers niet meer onder controle van de staat stond, werd mijn novelle in het *Nieuwe Avondblad* geplaatst. Maar toen was de inhoud al niet meer actueel; geen jongere die nog begreep waar het over ging.

Met mijn diploma op zak wilde ik naar Amerika gaan om verder te studeren. Het liefst was ik naar een universiteit met een goed aangeschreven opleiding journalistiek gegaan, zoals de University

of Missouri of Columbia University, maar die namen me niet aan. Overigens zou ik, zonder beurs, zelfs als ik wel was aangenomen, niet kunnen gaan.

Net op dat moment kwam vader Bernardi naar Taiwan. Mijn moeder had vroeger in Tiu Keng Leng een paar jaar in de keuken van zijn kerk geholpen. Vader Bernardi was intussen verantwoordelijk voor de studentenadministratie van een katholieke universiteit in het Midwesten van de Verenigde Staten, de Saint John's University. Hij zorgde ervoor dat ik, met beurs, werd aangenomen voor een master in literatuur aan Saint John's. Zo belandde ik tussen de maïsvelden en de koeien van het Midwesten. Ik vulde mijn dagen met Engels oefenen en lezen. Het liefst las ik hard-boiled detectives van Raymond Chandler en Dashiell Hammett. Ik schreef zelfs mijn afstudeerscriptie over detectives; over Charlie Chan en de verschillen tussen westerse en oosterse detective-logica. Na anderhalf jaar zwoegen waarin ik verder nergens naartoe ging en zelfs in de zomervakantie doorwerkte, kreeg ik mijn diploma.

Op een dag zat ik in de bibliotheek en las ik in de Hongkongse *Ming Pao* een artikel over een in New York woonachtige Chinees die een Chineestalg dagblad, de *Huabao*, aan het opzetten was. Een van zijn medewerkers kende ik van de jury van de novellewedstrijd waarin ik de tweede prijs had gewonnen. Ik belde hem op. Hij zei dat ik meteen kon beginnen en naar New York moest komen. Eindelijk ging ik naar New York. Nu was ik pas echt in Amerika.

Het was allemaal erg kleinschalig bij de *Huabao*; buiten Chinatown was hij al niet meer te krijgen. Na een paar jaar, waarin ik steeds ongelukkiger werd, ging ik uit verveling weer schrijven. Het was toen dat ik *De Laatste Greyhound uit Manhattan* schreef, over het leven van een uitwisselingsstudent. Ik had nooit kunnen voorstellen dat ik mezelf door dit boek voor de rest van mijn leven schrijver zou kunnen noemen. Het was geschreven volgens de regels van de stream of consciousness; ik heb geen idee hoe ik alles ooit op papier heb gekregen. Als je beseft hoeveel mensen het gelezen hebben, moet je toch toegeven dat Taiwan geweldig is. Maar weinig mensen weten dat er in Taiwan meer dan honderdduizend exemplaren van zijn verkocht; het is jammer dat er nooit iemand in Taiwan een ranglijst met de meest verkochte boeken heeft gemaakt.

Terwijl ik nog in New York werkte, kwam Jin Yong, de meester

van de Chinese vrijbuiterroman, naar Amerika. Ik interviewde hem voor de *Huabao*, precies op het moment dat zijn naam in Taiwan van de zwarte lijst werd gehaald en de media weer over hem mochten berichten. Het interview werd door het Taiwanese *Verenigd Dagblad* overgenomen. Gevolg daarvan was dat heel Taiwan het kon lezen en ik een beroemd verslaggever werd.

Jin Yong zelf was ook erg te spreken over het interview. Omdat hij wist dat ik in Hongkong geboren was en Kantonees sprak, nodigde hij me uit om in Hongkong voor de *Ming Pao* te komen werken. Ik nam ontslag bij de *Huabao* en vertrok naar Hongkong. Ik werd redacteur van het *Ming Pao*-maandblad en daarnaast schreef ik artikelen over China voor de dagelijkse editie van de *Ming Pao*. In de jaren die volgden, vanaf halverwege de jaren tachtig tot begin jaren negentig, interviewde ik veel grote namen uit de Chinese culturele wereld. Langzaam begon ik mijn netwerk op te bouwen. Ik maakte verschillende gebeurtenissen van dichtbij mee en leerde veel over China.

In 1992 ging Jin Yong met pensioen. Mijn vriendin in Beijing had het net uitgemaakt omdat ze naar het buitenland wilde. Juist toen kreeg ik van het Taiwanese *Verenigd Dagblad* het aanbod om redacteur van hun China-katern te worden. Ik besloot erop in te gaan en keerde weer terug naar Taiwan.

Terwijl ik bij het *Verenigd Dagblad* werkte, begon ik met het uitwerken van mijn aantekeningen. Het plan was om mijn interviews te bundelen en uit te geven. Op dat moment was ik er echt van overtuigd dat het een klassieker zou worden. Iedereen die door mij geïnterviewd was, had intussen een hoge leeftijd bereikt; sommigen waren zelfs al overleden. Mijn interviews waren hun laatste boodschap. De waarde was boven alle twijfel verheven.

Maar ik was te langzaam en verspilde te veel tijd met het herzien van mijn boek. Toen *De vlam blijft branden: honderd interviews met Chinese kunstenaars* uitkwam, was Taiwan een ander land geworden. Ik had de boot gemist. Het boek kwam niet op de bestsellerlijsten van boekhandel Kingstone en op een recensie in de literatuurbijlage van het *Verenigd Dagblad* na bleef het onbesproken. Intussen was Lee Teng-hui president van Taiwan geworden en namen de etnische spanningen toe. Taiwanese maakten zich zorgen om een eventuele oorlog met China, in de Chinese cultuur waren ze minder geïnteresseerd.

Nadat het boek was uitgekomen, stond ik in het wereldje bekend als China-kenner. Kort gezegd kwam het erop neer dat niemand nog maar enige interesse in me had.

Hier kon ik geen vrede mee hebben; ik moest en zou een andere kant van mij laten zien. Als het niet lukte met cultureel verantwoorde meesterwerken, dan maar met bestsellers. Boeken over een eventuele oorlog in de Straat van Taiwan gingen als warme broodjes over de toonbank. Ik deed wat onderzoek naar het Taiwanese en het Chinese leger en dacht na over welke invalshoek het meest geschikt zou zijn. Maar al snel besepte ik dat er al te veel boeken waren die met deze trend probeerden mee te liften. Hoewel ik het plan uit mijn hoofd moest zetten, had ik één ding geleerd: als je van een trend wilt profiteren, draait alles om snelheid.

Die periode probeerde ik van alles.

Ik schreef een detective, *De dertien manen*. Geen succes.

Iemand schreef een boek over zelfontplooiing dat geweldig liep. Ik schreef er ook een. Geen succes.

Managementboeken waren de volgende hit. Ik schreef een paar boeken met strategieën en geheimen voor op kantoor. Ook niets.

Ik geef toe dat mijn boek over zelfontplooiing en mijn managementboeken slechts een gok waren geweest. Maar *De dertien manen* had een beter lot verdiend. Dat boek was gewoon een van de beste Taiwanese detectives ooit. Het enige probleem was dat het publiek in Taiwan op dat moment een voorkeur had voor Japanse detectives en Agatha Christie-achtige whodunits, en niet inzag wat er nou zo mooi was aan hard-boiled detectives. Ook de recensenten begrepen niet hoeveel moeite dit boek me wel niet gekost had. Ook al was ik dan misschien geen eersterangsschrijver, ik hield altijd de woorden van de Engelse schrijver Maugham in mijn achterhoofd: ik ben de beste van de tweederangs.

Maar eerlijk gezegd was ik zelfs dat niet. Al mijn pogingen werden niet alleen slecht ontvangen maar ook slecht verkocht. Een tijd lang zag ik het niet meer zitten.

Toen kwam eindelijk de kans waar ik al zo lang op wachtte. In het buitenland was een boek over EQ, emotionele intelligentie, verschenen; de Taiwanese uitgave was een groot succes. Op basis van al mijn eerdere ervaringen, van Chinese cultuur en zelfontplooiing tot management, schreef ik razendsnel het boek *Het Chinese EQ*.

Halverwege dacht ik er nog even over om een tekenaar te zoeken en er een stripboek van te maken; misschien dat het dan nog beter verkocht? Gelukkig dat ik ervan afzag; het allerbelangrijkste was snelheid, ik moest de eerste zijn. En inderdaad stond het boek toen het eenmaal uit was zes weken lang op de bestsellerlijst van Kingstone, met een tweede plek als hoogste notering. De Chinese vertaling van het originele boek stond bovenaan bij de vertaalde boeken.

Het gaf veel voldoening om mijn boek elke dag op de meest in het oog springende locaties in boekhandels als Eslite en Kingstone te zien.

De jaren daarna schreef ik nog een hele serie boeken, allemaal met *Chinese wijsheid en ...* in de titel, gevolgd door allerlei verschillende onderwerpen. Ze verkochten wel aardig, totdat uiteindelijk het moment kwam dat Taiwanese het niet meer zo hadden op boeken met het woord 'Chinees' in de titel.

Maar toen dat moment eenmaal was aangebroken, had ik mijn naam al gevestigd als journalist, schrijver, China-kenner, specialist op het gebied van zelfontplooiing en bestsellerauteur. Dat laatste maakte dat de rest ook wat waard was. De meeste mensen hadden nooit iets van me gelezen en wisten verder ook niet wat ik precies voor boeken schreef, anders dan dat het bestsellers waren. Maar in het Taiwan van de jaren negentig was dat iets wat telde.

Mijn geluk was nog niet op. Na de millenniumwisseling begonnen mijn boeken ook in China uitgegeven te worden. *De Laatste Greyhound uit Manhattan* werd in China uitgegeven als *Een Chinese uitwisselingsstudent in New York*. Het liep niet slecht, al ben ik nooit iemand tegengekomen die het uit heeft gelezen. In de Chinese pers werd ik omschreven als een Taiwanese avant-gardeschrijver.

De vlam blijft branden: honderd interviews met Chinese kunstenaars werd in drie delen uitgegeven: Literatuur, Beeldende Kunst en Filosofie. Ook dat liep wel redelijk. *Het Nieuwe Weekblad* noemde het een van de best vormgegeven boeken van het jaar.

Tegelijk verkocht ik de Chinese rechten van *Het Chinese EQ* en mijn boeken over Chinese wijsheid. Aan de royalty's was het niet te merken, maar als je de illegale verkoop op straat mee zou tellen, dan verkocht het vast goed.

In 2004 werd Chen Shui-bian herkozen tot president van Tai-

wan. Het China-katern van het *Verenigd Dagblad* werd nog dunner. Tegelijk zorgde een reorganisatie binnen het bedrijf ervoor dat iedereen werd aangemoedigd om vervroegd met pensioen te gaan. Ik meldde me vrijwillig, inde het geld dat ik had opgespaard en verhuisde naar Beijing.

Daar nam ik in het begin elke opdracht aan: voor de Chinese media schreef ik over Hongkong en Taiwan; voor de Hongkongse en Taiwanese media over Beijing en Shanghai. Ook zorgde ik ervoor dat ik nog voor de Olympische Spelen van 2008 mijn *Culturele Reisgids voor Beijing* uitgaf. Het grappige was dat het boek in Taiwan en Hongkong maar matig verkocht, maar in China juist heel goed. Het kreeg volop aandacht. Een bestuurder van het departement voor Perszaken die bekend was met de Taiwanese culturele wereld maakte spontaan reclame voor het boek. Het eindigde als tweede in een landelijke wedstrijd voor culturele boeken en haalde zelfs het boekenprogramma van CCTV. Het systeem had me erkend.

Nu zijn eigenlijk al mijn wensen vervuld, op één na: ik wil graag nog een keer een goede roman schrijven. Mijn eigen *Ulysses*, mijn *A la recherche du temps perdu*. In een tijdperk zonder eersterangschrijvers is het aan mij om te bewijzen dat ik de beste tweederangben. Daarom wijs ik tegenwoordig alle verzoeken om nog iets anders te schrijven categorisch af en concentreer ik me op mijn roman.

Maar ik heb nog geen woord op papier.

Waar ik van leef? Daar gaat het niet om.

Om mijn dagelijkse behoeftes hoeft ik me eerlijk gezegd geen zorgen te maken. Volgens westerse filosofen bestaat geluk uit een beetje, maar niet te veel, roem, en een beetje, maar niet te veel, geld.

Van de royalty's kan ik niet leven, daarvoor is het te weinig. Het zit zo. Toen ik in de vorige eeuw nog in Hongkong voor de *Ming Pao* werkte, stond ik op het punt om met mijn vriendin te trouwen. In Taikoo Shing had ik een appartement van negentig vierkante meter gekocht. Maar toen ging mijn vriendin naar Duitsland om daar met iemand te trouwen. Ik vertrok naar Taipei en verhuurde het appartement via een tussenpersoon. Elk jaar merkte ik bij het vernieuwen van het contract dat de waarde van het huis en de hoogte van de huur bleven stijgen. Toen ik het uiteindelijk van de hand deed, vlak voordat Hongkong in 1997 weer terugkwam bij China, kreeg ik er bijna tien keer het bedrag voor dat ik er zelf voor

had betaald. Het was meer geld dan ik ooit in mijn leven bij elkaar zou kunnen werken.

Vlak daarna barstte de Aziatische crisis los. De Taiwanese dollar stortte in, maar mijn geld zat gelukkig nog vast op een Hongkongse bank. In 2004 verhuisde ik naar Beijing. Net voordat de regering de regels veranderde en buitenlanders, inclusief mensen uit Hongkong en Taiwan, geen tweede huis meer mochten kopen, had ik drie appartementen in Geluksdorp Nummer Twee gekocht. In een ervan ging ik zelf wonen, de andere twee verhuurde ik. Mijn geld had ik omgewisseld in Chinese yuan en op een Chinese bank gezet; juist toen begon de yuan aan een opmars. Terwijl wereldwijd de ene na de andere crisis volgde, bloeide de economie in China helemaal op. Van al dat geld kan ik nu ongestoord leven.

Maar dat verklaart niet waarom ik nog steeds geen woord op papier heb. Ook toen ik in Beijing aankwam, in 2004, hoefde ik me geen zorgen om geld te maken; toch werkte ik hard en was ik erg productief. Maar nu lukt het me simpelweg niet. Dat is begonnen na het uitbreken van de wereldwijde economische crisis en het officiële begin van China's gouden jaren. Sindsdien zie ik overal om me heen, of het nu in Beijing of elders in het land is, mensen een gelukkig leven leiden. Iedereen is tevreden en vrolijk; het is een gevoel van gelukzaligheid dat vroeger gewoon niet bestond. Dit gevoel zorgt ervoor dat ik niets meer kan schrijven.

De slapeloze leider van het land

Sinds twee jaar spreek ik, Nieuwjaar en andere feestdagen uitgezonderd, elke eerste zondag van de maand met Jian Lin af om op zijn kantoor wat eenvoudig te eten, rode wijn te drinken en oude films te kijken. Jian Lin is de eigenaar van vastgoedhandel Yandu-BoBo. Toen hij zijn middelbareschooldiploma haalde, was de Culturele Revolutie net begonnen. Hierdoor kon hij pas tien jaar later, in 1978, naar de universiteit. Na zijn studie werkte hij eerst voor de overheid. Hij had in die periode veel contact met schrijvers. Daarna stapte hij over naar het bedrijfsleven en ging hij naar Hainan; hoe hij kon uitgroeien tot de vastgoedkoning die hij nu is, weet ik niet. Maar hij is altijd geobsedeerd gebleven door het culturele leven. Hij ziet zichzelf niet alleen als zakenman maar ook als klassiek geleerde. Hij praat graag over zaken van nationaal belang. Met

Nieuwjaar kalligrafeert hij passages uit klassieke gedichten om naar zijn relaties en vrienden op te sturen.

In 2008 stond hij op het punt zijn bedrijf naar de beurs te brengen toen de kredietcrisis losbarstte. De beursgang liep op een mislukking uit, waardoor zijn bedrijf zonder geld kwam te zitten. Het had niet veel gescheeld of hij was failliet gegaan en opgekocht, maar op een of andere manier heeft hij zich er toch uit kunnen redden. De zaak is nu weer springlevend.

Jian Lin heeft het normaal gesproken altijd druk met zijn werk, maar sinds een jaar of twee nodigt hij elke eerste zondagavond van de maand wat familie en vrienden uit om samen te eten en daarna naar een oude Chinese film te kijken. Toen hij ermee begon deed iedereen heel geïnteresseerd, maar na verloop van tijd haakten de mensen af, zijn familie als eerste. Daarna volgden zijn vrienden, die eerst wilden weten wat het programma was voordat ze besloten of ze zouden komen of niet. Nu zijn we in de winter vaak maar met zijn tweeën. Een vriend heeft me voor de eerste keer meegenomen; sindsdien zorg ik ervoor dat ik elke maand aanwezig ben. Ik heb verder toch niets te doen en bovendien woon ik in de buurt. Maar de belangrijkste reden is dat ik het ook echt interessant vind om oude communistische films te kijken. In Hongkong en Taiwan heb ik dat soort films nooit gezien; voor mij is het een nieuwe ervaring.

Er is een tweetal redenen dat Jian Lin en ik het wel redelijk kunnen vinden. Als enige kom ik altijd opdagen. Daarnaast spelen er tussen ons geen zakelijke belangen. Ik heb niets van hem nodig en omdat ik verder ook maar een onbeduidende man ben, hoeft hij niet voor me op zijn hoede te zijn.

Als er weinig mensen zijn, en zeker 's winters als we maar met zijn tweeën zijn, haalt hij vaak een goede fles wijn tevoorschijn. Allemaal de beste bordeauxs, uit 1982, 1985 en 1989, die we dan met zijn tweeën opdrinken; soms twee flessen per avond. In Taiwan zijn ze vijftien jaar voor China met het drinken van goede wijn begonnen, dus ik weet zijn wijn op waarde te schatten. Ik kan met hem meepraten en wil ook best luisteren als hij weer te koop loopt met weetjes die hij ergens heeft gelezen. Kortom, in mij heeft hij zijn ideale partner gevonden. Het is me opgevallen dat als er andere mensen zijn, hij wat minder ruimhartig is en slechts normale wijn aanbiedt. Dit bevestigt me in mijn vermoedens dat hij me wel mag.

Het beviel me niet dat ik nooit iets voor hem kon terugdoen. Zo kwam ik over als een profiteur, wat eigenlijk nergens voor nodig was. Omdat we altijd bordeaux en nooit bourgogne dronken, ben ik, nadat ik eerst op internet wat informatie had ingewonnen, een keer over bourgognes begonnen. Het was duidelijk dat hij er geen verstand van had, maar ik merkte dat het hem wel interesseerde. Daarom vatte ik het idee op om als ik met Nieuwjaar terug naar Taipei zou gaan, mijn oude klasgenoot Ayuan op te zoeken en hem om twee flessen bourgogne te vragen.

Ayuan had de grootste collectie bourgognes in heel Taiwan. Na het uitbreken van de wereldwijde economische crisis was zijn fortuin flink geslonken; zijn voorraad bourgognes was daarentegen intact gebleven.

Ik had Ayuan nog nooit om een gunst gevraagd. Toen ik hem die keer om twee flessen van zijn allerbeste bourgogne vroeg, zei hij, blij dat hij iets voor me kon doen, dat ik er best meer mocht pakken. ‘Nee,’ had ik gezegd, ‘ik moet er de grens nog mee over, straks moet ik invoerrechten betalen. Geef me maar een witte en een rode.’

Weer terug in Beijing had ik Jian Lin een sms gestuurd om te vragen of er die zondag een film zou draaien. Ik zei dat ik een Bâtard-Montrachet uit 1989 en een Romanée-Conti uit 1999 zou meenemen.

Zondag ging ik met beide flessen naar zijn kantoor. Zoals ik al vermoedde, waren we maar met zijn tweeën. Hij nam de flessen aan, bekeek ze aandachtig en sprak herhaaldelijk zijn goedkeuring uit. ‘Ik maak ze vast open, dan kunnen ze eerst ademen.’

Terwijl hij de wijn voorzichtig in een kristallen karaf schonk, vroeg ik hem welke film we die avond gingen kijken. Hij antwoordde dat het *Zorg dat je het nooit vergeet* was, een film uit 1964. Hij vroeg of ik die ooit gezien had.

‘Natuurlijk niet,’ antwoordde ik. ‘Anders had Chiang Kai-shek me wel weten te vinden.’

‘1964 was een goed jaar. De Grote Hongersnood die drie jaar geduurd had, was achter de rug. Het volk begon weer op te krabbelen; de Culturele Revolutie was nog niet begonnen. Mao was in 1959 al teruggetreden als voorzitter, maar hij wilde in de schijnwerpers blijven staan. Hij kwam met de slogan “Zorg dat je de klassenstrijd nooit vergeet!” Deze film is in lijn daarmee gemaakt.

De mensen moesten niet vergeten dat de vijand zich nog altijd onder het volk verborgen hield. De campagne was een voorbode voor de Vier-zuiveringenbeweging en eigenlijk ook een voorbode voor de Culturele Revolutie.’

Terwijl we zaten te eten, zei Jian Lin: ‘Ik heb mijn neef uitgenodigd om vanavond ook langs te komen. Dan kan hij meteen van je wijn proeven.’

Ik kon me niet herinneren dat ik zijn neef eerder had ontmoet. Ik vond het maar niks dat hij nu mijn wijn kwam drinken.

Op dat moment kwam er een man met een bleek gezicht en weinig haar binnen. Hij sprak Jian Lin met ‘broer’ aan.

‘Dit is mijn neef, He Dongsheng,’ zei Jian Lin. ‘Dit is mijn goede vriend uit Taiwan, Lao Chen.’

We schudden elkaar de hand. ‘Meneer He,’ zei ik. ‘We hebben elkaar al eens ontmoet. In 1992 hebben we beiden deelgenomen aan de Xinghua-kampen. U gaf toen nog les aan de Fudan Universiteit.’

‘Ja, ja, inderdaad,’ zei He Dongsheng zachtjes.

‘Kennen jullie elkaar?’ Jian Lin klonk wat verbaasd.

‘Ja, ja, inderdaad,’ herhaalde He Dongsheng.

Het leek alsof niemand zich goed raad wist met de situatie. ‘We hebben elkaar al twintig jaar niet gezien,’ zei ik maar.

Een door Shui Xinghua, een gefortuneerde vastelander, opgezette organisatie had aan het begin van de jaren negentig viermaal de zogeheten Xinghua-kampen georganiseerd. Elk jaar mochten tientallen veelbelovende jongeren uit China, Taiwan en Hongkong meedoen aan een uitwisseling van een paar dagen. Dat jaar in Macau maakte He Dongsheng deel uit van de Chinese afvaardiging, ik van de Taiwanese. Hij was toen nog maar een jonge wetenschapper die verder niet de indruk wekte bijzonder veelbelovend te zijn. Nu had hij een hoge functie binnen de Communistische Partij.

We dronken de wijn. ‘Dit is toch wel goede wijn,’ zei Jian Lin tegen zijn neef.

Die mompelde iets instemmends.

‘Lao Chen heeft hem speciaal uit Taiwan meegenomen.’

Zonder veel inspiratie hief He Dongsheng zijn glas in mijn richting. Ik hief het mijne ook even.

Toen de film begonnen was, zwegen we. Alleen Jian Lin zei nog even dat de actrice die de schoonmoeder van de hoofdpersoon

speelt, toen nog heel jong was en tegenwoordig nog steeds vaak in films te zien is. Tijdens de film wierp ik een blik op He Dongsheng. Het leek alsof hij in slaap gevallen was. Jian Lin was heel geconcentreerd aan het kijken. Hij houdt echt van dit soort communistische klassiekers, dacht ik.

Zorg dat je het nooit vergeet gaat over een machinefabriek in Mantsjoerije. Het gaat de arbeiders voor de wind, maar dan trouwt een jonge arbeider met een meisje dat afkomstig is uit de kleine bourgeoisie. Zij eist van hem dat hij een jas van een of andere dure stof voor haar koopt; haar moeder spoort hem aan om op vrije dagen op eenden te jagen zodat zij ze op de zwarte markt kan verkopen. Hij blijft steeds vaker weg van zijn werk, waardoor er bijna een ongeluk gebeurt en het land maar ternauwernood aan een ramp ontsnapt. En dat allemaal omdat ze de revolutie hadden laten versloffen en de klassenstrijd vergeten waren. In het laatste shot verschenen zes bloedrode woorden op het scherm: *Zorg dat je het nooit vergeet*.

‘Niet slecht,’ zei ik toen de film was afgelopen. ‘Heel boeiend. Maar in de toekomst zal niemand nog begrijpen waar het over gaat. Dan moet er iemand bij staan om het uit te leggen.’

Opeens zei He Dongsheng: ‘De acht uur op het werk kom je wel door, maar die acht uur daarna zijn een probleem. Dat heeft die oude Mao niet opgelost.’

Ik was verbaasd dat He Dongsheng, in zijn positie, ‘oude Mao’ zei.

‘Wisten jullie dat er na de hervormingen van 1978 in Tianjin een tijdschrift was dat *De andere acht uur* heette?’ vervolgde hij. ‘Na acht uur werk had je acht uur om te ontspannen. Maar niemand die wist hoe dat moest! Het socialisme zorgde voor de eerste acht uur, maar hield zich niet bezig met die andere acht uur ...’

‘Dan geef je die andere acht uur toch aan het kapitalisme?’ onderbrak Jian Lin hem.

‘Niet dan?’ Het leek alsof hij door de drank een stuk losser was geworden. ‘Die Mao van ons kon toch niet eisen dat je vierentwintig uur per dag met de revolutie bezig was? Je moet de mensen ook naar huis laten gaan, wat lekkers laten eten, mooie kleren laten kopen, zich lekker kleinburgerlijk laten gedragen. Dat is wat ze willen, dat moet je ze geven. Wie moet er anders voor je werken? Het is toch niet te veel gevraagd om een lekker leven te leiden? Acht

uur lang werken ze voor je, laat ze die andere acht uur toch lekker leven.’

De meeste mensen die voor de overheid werken, kunnen niets anders dan de officiële boodschap vertellen. Maar He Dongsheng klonk gewoon als een normaal mens.

Ik vond hem meteen een stuk sympathieker.

Eenmaal uitgepraat, maakte hij een uitgebluste indruk.

Stil dronk hij zijn wijn. We volgden zijn voorbeeld.

Na een poos zei Jian Lin: ‘Wat een goede wijn. Hij smaakt beter dan net. Hij was net al goed, nu nog beter. Nu komt hij helemaal tot zijn recht. En het maakt niet eens uit dat we rode en witte door elkaar drinken, hij blijft goed.’

Weer viel er een stilte. Anders dan ik had verwacht, was He Dongsheng er niet meteen na de film vandoor gegaan. Zonder een woord te zeggen, zaten we daar. Langzaam dronk He Dongsheng zijn wijn. De hapjes op de tafel voor hem liet hij staan. Jian Lin pakte een doos met sigaren, maar omdat niemand er een wilde stak hij er zelf ook geen op.

Toen de wijn op was, haalde Jian Lin een pot thee tevoorschijn. Ook hiervoor bedankte He Dongsheng. Blijkbaar wilde hij na de wijn niets meer drinken. Het was bijna middernacht toen hij opstond om naar het toilet te gaan.

Zachtjes zei Jian Lin tegen me: ‘Hij lijdt aan slapeloosheid; ’s nachts hoeft hij nooit te slapen. Ik ben bang dat ik het zelf niet red als hij blijft zitten; de laatste tijd ga ik vroeg naar bed en word ik vroeg wakker.’

‘Ik ga ook vroeg naar bed.’ Ik herinnerde me dat ik He Dongsheng tijdens de film had zien slapen.

Toen hij weer terug was, vroeg He Dongsheng: ‘Moet ik je ergens afzetten?’

‘Bedankt,’ antwoordde ik, ‘ik woon hier vlakbij, ik ga wel lopen. Je chauffeur is er vast nog?’ Dat laatste was een overbodige vraag. Hij had een hoge functie; natuurlijk was zijn chauffeur er nog.

Maar tegen mijn verwachting in antwoordde hij: ‘Ik rij ’s avonds altijd zelf. Ik hou van autorijden, soms blijf ik rijden totdat het licht wordt. Als ik moe word, doe ik in de auto even een oog dicht.’ Alsof hij zich opeens realiseerde dat hij al te veel had gezegd, mompelde hij snel een groet en vertrok.

Achteraf had ik er spijt van dat ik niet op zijn aanbod was inge-

gaan. Zo dichtbij woonde ik nu ook weer niet. Overdag zou ik lopen, maar zo laat pakte ik toch liever een taxi. Jian Lin zelf woonde wel vlak bij zijn kantoor, op de hoogste verdieping van een ander gebouw in hetzelfde complex.

‘We hebben elkaar al heel lang niet meer gezien. Hij heeft het altijd druk. Ik kwam hem een tijdje terug tegen bij de uitvaart van een tante. Toen pas dacht ik eraan om hem ook uit te nodigen,’ legde Jian Lin uit.

‘Is hij van moederskant?’ vroeg ik. ‘Jij heet Jian, hij He ...’

‘Bij mijn vader thuis waren ze met drie broers. De twee jongere broers hebben allebei met de revolutie meegedaan en hun naam veranderd. Dongsheng zou eigenlijk ook Jian moeten heten.’

Ik wist waar hij het over had. Je zag bij oude revolutionairen wel vaker dat er in een familie in de tweede generatie, of zelfs tussen broers, verschillende familienamen voorkwamen.

‘En die andere broer?’ vroeg ik.

‘Met die kant van de familie heb ik geen contact,’ antwoordde Jian Lin.

Ik durfde niet verder te vragen. ‘Ik had nooit kunnen bedenken dat jullie familie van elkaar zijn,’ zei ik maar. ‘Hoe hoog is hij precies?’

‘Hoe bedoel je, hoe hoog? Hij is lid van het Politbureau, dit is zijn derde termijn. Dat is niet niks.’

‘Is hij een leider van het land?’ vroeg ik.

‘Officieel heet het “Leider van het land en de Partij”. In de Partij ben je op het moment dat je in het partijsecretariaat zit “Leider van het land en de Partij”. Een lid van het Politbureau is dus zeker een leider van het land.’

Leiders van het land zijn allemaal energieke figuren met een volle, naar achter gekamde zwarte haarbos en een gezonde gloed op de wangen. Ik had nooit gedacht dat ik nog eens een kalende leider met een bleek gezicht en slaapgebrek zou tegenkomen.

Een rusteloze lentenacht

Na de film en de wijn stond ik in de vroege lentenacht op een taxi te wachten. Ik had helemaal geen slaap meer. Ik belde een vriendin en ging bij haar langs. Ik ken haar al meer dan tien jaar, uit de tijd dat ze nog in de Paradijsclub werkte. Ik ben verder heel rustig,

maar soms heb ik mijn behoeftes en dan ga ik bij haar langs. De afgelopen twee jaar had ik haar niet meer opgezocht, niet eens aan haar gedacht. Tot vandaag.

Maar ook toen ik daarna weer thuiskwam, kon ik de slaap niet vatten. Het was een rusteloze nacht. De laatste dagen bleef de vraag of ik Xiao Xi geen e-mail moest sturen door mijn hoofd spoken.

Zuster Song had gezegd dat Xiao Xi vaak van e-mailadres veranderde. Als ik haar nu geen e-mail zou sturen, zou ze het adres misschien weer veranderen en zou ik haar nooit meer kunnen vinden. Maar ik haalde me zeker een hoop gedoe op de hals als ik haar wel een e-mail stuurde. Ze was nog steeds het soort vrouw waar ik van hield. Ze deed me al iets toen ze nog samen met haar moeder het restaurant runde. Veel klanten kwamen vooral voor haar. We kennen elkaar al twintig jaar en je kunt dus wel zeggen dat we oude vrienden zijn. Toch is er nooit wat tussen ons voorgevallen, zelfs geen geflirt. Een van de redenen was dat ze altijd wel andere mannen om zich heen had. Sommigen van die mannen waren meer als broers, anderen zaten echt achter haar aan. Sommigen hadden eerst achter haar aan gezeten en waren nu van die broers. Ze is zo'n vrouw die alleen met mannen bevriend is en geen vriendinnen heeft. Maar ze is ook zo'n vrouw die geen idee heeft hoe aantrekkelijk ze is en gelooft dat al die mannen maar gewoon broers zijn. Ik heb nooit geprobeerd iets met haar te krijgen, zij toonde ook nooit interesse in mij. Voor haar was ik altijd gewoon een vriend. Later dacht ik dat ze met een buitenlander was getrouwd en naar Engeland was verhuisd. Blijkbaar is dat niets geworden. De afgelopen zeven, acht jaar had ik geen contact meer met haar gehad.

Ik had altijd al het gevoel dat ze iemand was die problemen aantrok. Niet dat ze een dissidente was. Dat ze de afgelopen dertig jaar is achtervolgd door politieke problemen, komt doordat ze te direct is, te koppig, niet tegen onrechtvaardigheid kan en gemakkelijk mensen tegen zich in het harnas jaagt. In het verleden waren er altijd genoeg mensen die haar wilden helpen, ook buitenlanders, maar dat soort mensen zijn er tegenwoordig niet meer. Geen buitenlander die nu nog iets slechts over de Partij durft te zeggen. Degenen die dat wel durven, krijgen waarschijnlijk geen visum meer. En haar vrienden hebben hun eigen leven en geen zin meer in gedoe. Ik gok dat die haar ook ontwijken. Daarom zei ze vorige

keer in het park waarschijnlijk dat iedereen veranderd was.

Sinds mijn ontmoeting met zuster Song en Wei Guo had ik het gevoel dat Xiao Xi weer in de problemen zat. Ik wist zeker dat ze die keer, in het park bij het museum, achtervolgd werd.

Als ik haar opzocht, zouden haar problemen dan niet de mijne worden? Mijn leven ging zijn gangetje. Er gebeurde niets onvoorspelbaars. Ik was gelukkig. Waarom zou ik zo stom zijn? Ik wist dat een klein beetje interesse van haar kant genoeg zou zijn om mij helemaal van slag te krijgen. Ja, ze was een stuk ouder, ze had rimpels en grijze haren gekregen, maar ik vond haar nog altijd leuk, aantrekkelijk zelfs. Dat was het enge! Hoe lang had ik al niet meer op die manier aan een vrouw gedacht? Stel dat ik wat deed, dat het wat werd, dan wist ik gewoon dat het uiteindelijk toch op niets uit zou lopen. Het beeld dat zij van mij had was dat van tien jaar geleden, ik was ook een van die vrienden die veranderd was. We dachten anders over dingen, over hoe het met China ging, we zouden het nooit eens kunnen worden. Ik herinner me dat toen Chen Shui-bian als president van Taiwan werd herkozen, bevriende koppels waarvan de man de KMT steunde en de vrouw de DPP gewoon niet bij elkaar konden blijven.

Achter mijn computer staarde ik naar het briefje dat ik van zuster Song had gekregen. Opeens schoot er een gedachte door mijn hoofd: Wilde ik niet nog een goede roman schrijven? Was er iets belangrijker voor me? Waarom stond er dan na zo lange tijd nog steeds niets op papier? Mijn leven was te rustig, het ging te goed met me, ik had te weinig druk. Met andere woorden: ik was te gelukkig. En wie kon me ongelukkig maken? Xiao Xi, natuurlijk.

Op het briefje stond: feichengwuraook@yahoo.com. Ik begreep wat het betekende. Voor de apenstaart stond de fonetische transcriptie van een Chinese zin: 'Stoor me alleen als je oprecht bent, ok.'